

# תרמית הגבעונים (פרק ט)



## ההכנות לכניסה לארץ

### פרקים א-ה

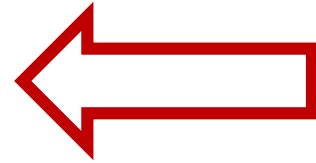
(מינוי יהושע, שני המרגלים ביריחו, נס מעבר הירדן, האבנים במלון, ברית המילה, קורבן הפסח, הפסקת המן, פגישת יהושע עם מלאך ה')



## כניבת הארץ ומלחיה ואירועים נלווים

### פרקים ו-יב

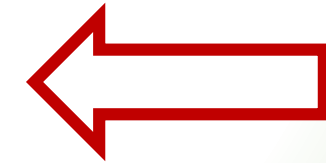
(הכיבוש הנסי של יריחו, עירי מערכות בכיבוש העי, טקס בהר עיבל והמזבח, תרמית הגבעונים, מלכי הדרום, מלכי צפון)



## חלוקת הנחלות בארץ

### פרקים יג-כ

(הארץ הנשארת, ההגרלות וההתנחלות, ערי המקלט)



## ארועים ונאומי סיום

### פרקים כא-כד

(מזבח שבנו שניים וחצי השבטים בעבר הירדן, נאומי יהושע, מות יהושע)



# ספר יהושע

הפרק נפתח בתמונה כללית המציגה את עם ישראל כאיום ממשי על עמי כנען - כל המלכים בכנען מתקבצים יחד כדי להילחם בישראל: "וַיִּתְקַבְּצוּ יַחְדָּו לְהִלָּחֵם עִם יְהוֹשֻׁעַ וְעַם יִשְׂרָאֵל פָּה אֶחָד".

**הערמת יושבי גבעון על ישראל וכריתת ברית עמם** כמו מלכי כנען, גם יושבי גבעון שמעו את מעשי ישראל ביריחו ובעי, ורצו שישראל לא יפגעו בהם. כמובן שאם הם היו באים כך סתם כדי לכרות ברית, ישראל לא היו מקבלים אותם, ולכן הם התחפשו ("וַיִּצְטִירוּ") והציגו את עצמם כאנשים שבאו מארץ רחוקה "מְאָרֶץ רְחוֹקָה בְּאֵנוּ וְעַתָּה כָּרְתוּ לָנוּ בְרִית". אמנם עם ישראל חוששים שהם מארץ קרובה, אך החשש מתפוגג במהרה, "וַיַּעַשׂ לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ שְׁלוֹם וַיְכַרְתַּם לָהֶם בְּרִית לְחַיֹּתָם וַיִּשָּׁבְעוּ לָהֶם נְשִׂאֵי הָעֵדָה". הכתוב מדגיש ש"את פי ה' לא שאלו".

**גילוי המזימה ונתינת הגבעונים כחוטבי עצים ושואבי מים** לאחר שלושה ימים, ישראל מגלים שאלו שכרתו עמם ברית הם קרובים, מהעיר גבעון. יהושע מנסה לברר עם הגבעונים מדוע הם רימו אותם והם עונים תשובה כנה: "וַיִּנָּרָא מְאֹד לְנַפְשֵׁינוּ מִפְּנִיכֶם וַנַּעֲשֶׂה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה".

כיוון שהברית נעשתה בשבועה, לא ניתן לפגוע בגבעונים והפתרון הוא להפוך אותם לחוטבי עצים ושואבי מים "לְעֵדָה וּלְמִזְבֵּחַ ה' עַד הַיּוֹם הַזֶּה אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר"

תקציר  
פרק ט





פס' ג

וַיֵּשְׁבִי-גְבֻעוֹן שָׁמְעוּ  
אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה שִׁיעַ  
לִירִיחוֹ וְלָעִי

# משלחת מ'גבעון' באה בעורמה לכרות ברית עם ישראל (ד-טו)

פס' ד. וַיַּעֲשׂוּ גַם-הַמֶּלֶךְ בְּעֶרְמָה (=גם הם נקטו בערמה וברמאות. המילה "גם" באה אולי לומר שנקטו בערמה כיהושע שכבש את העי בתכסיס של ערמה) וַיִּלְכּוּ וַיַּצְטִירוּ (=עשו עצמם כצירים = כשליחים), וַיִּקְחוּ:

1. שָׁקִים בָּלִים (=מרופטים) לַחֲמוּרֵיהֶם 2. וְנֹאדוֹת-יַיִן (=כלי עור שבהם יין) בָּלִים (=בלויים) וּמִבְּקָעִים וּמִצְרָרִים (=קשורים במקומות שנקרעו),

פס' ד. 3. וְנַעֲלוֹת בָּלוֹת (=בלויות, הרוסות) וּמִטְּלָאוֹת (=מתוקנות ע"י טלאים) בְּרַגְלֵיהֶם 4. וּשְׁלֵמוֹת בָּלוֹת (=בגדים בלויים) עֲלֵיהֶם

5. וְכֹל לֶחֶם-צִידִם (=הלחם שלקחו צידה לדרך) יָבֵשׁ הָיָה נִקְדָּיִם (=נקודות עובש. פירוש אחר: "נקודים" = פירורים, מרוב יובש הלחם התפורר)

וְכֹל לֶחֶם-צִידִם  
יָבֵשׁ הָיָה נִקְדָּיִם



וּשְׁלֵמוֹת בָּלוֹת  
(=בגדים בלויים) עֲלֵיהֶם



וְנַעֲלוֹת בָּלוֹת  
וּמִטְּלָאוֹת בְּרַגְלֵיהֶם



וְנֹאדוֹת-יַיִן בָּלִים  
וּמִבְּקָעִים וּמִצְרָרִים



שָׁקִים בָּלִים  
לַחֲמוּרֵיהֶם



# משלחת מ'גבעון' באה בעורמה לכרות ברית עם ישראל (ג-טו)

פס' ז. וַיֹּאמֶר אִישׁ-יִשְׂרָאֵל אֶל הַחַיִּי:

(הגבעונים שייכים לעם החיווי היושב בכנען)

אֲוִלֵי בְּקִרְבֵי אַתָּה יוֹשֵׁב וְאִיךָ אַכְרַת לָךְ בְּרִית ?!

(=אולי אתם יושבי כנען שאותם יש להרוג או לסלק ואסור לנו לכרות עמכם ברית !?)

פס' ו. וַיֵּלְכוּ אֶל יְהוֹשֻׁעַ אֶל הַמַּחֲנֶה הַגִּלְגָּל

וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו וְאֵל אִישׁ-יִשְׂרָאֵל:

מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה בָּאנוּ, וְעַתָּה כְּרַתוּ לָנוּ בְּרִית ! (ו)

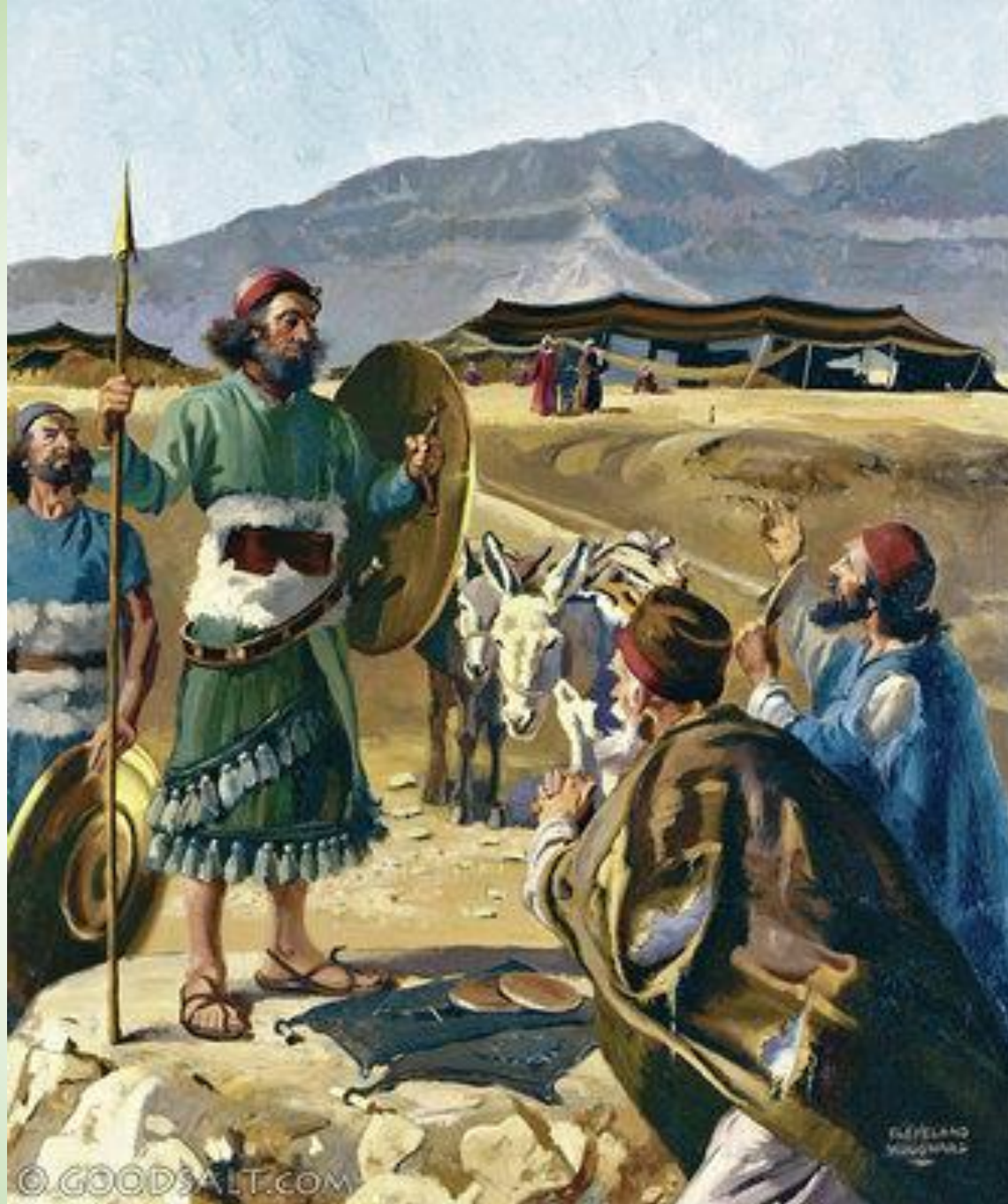


פס' ח.

וַיֹּאמְרוּ  
אֶל יְהוֹשֻׁעַ:  
עֲבָדֶיךָ אֲנַחְנוּ!

פס' ח.

וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם  
יְהוֹשֻׁעַ:  
מִי אַתֶּם?  
וּמֵאַיִן תֵּבֵאוּ?



© GOOD&BEAUTIFUL.COM

THE PELANG  
MUSEUM



# משלחת מ'גבעון' באה בעורמה לכרות ברית עם ישראל (ג-טו)

השמועה על שם-ה' וגבורתו גרמה לנו לבוא (ט-י)

ויאמרו אליו: מארץ-רחוקה מאד באו עבדיך לשם ה'—אלהיך!

כי שמענו שמעו, ואת כל אשר עשה במצרים,

ואת כל אשר עשה לשני מלכי-האמרי אשר בעבר-הירדן:

לסיחון מלך-חשבון ולעוג מלך-הבשן אשר בעשפרות (עיר הנמצאת בבשן)

הערה: הם לא מזכירים את נסי מעבר הירדן ונפילת חומת יריחו כדי להציג אילו באו מרחוק ואינם יכולים לדעת את מה שעשה ה' לישראל לאחרונה

**מטרת בואנו: לכרות עמכם ברית (יא)**

ויאמרו אלינו זקינינו וכל יושבי-ארצנו לאמר:

קחו בידכם צידה לדרך, ולכו לקראתם ואמרתם אליהם עבדיכם אנחנו!

ועתה פרתו-לנו ברית!

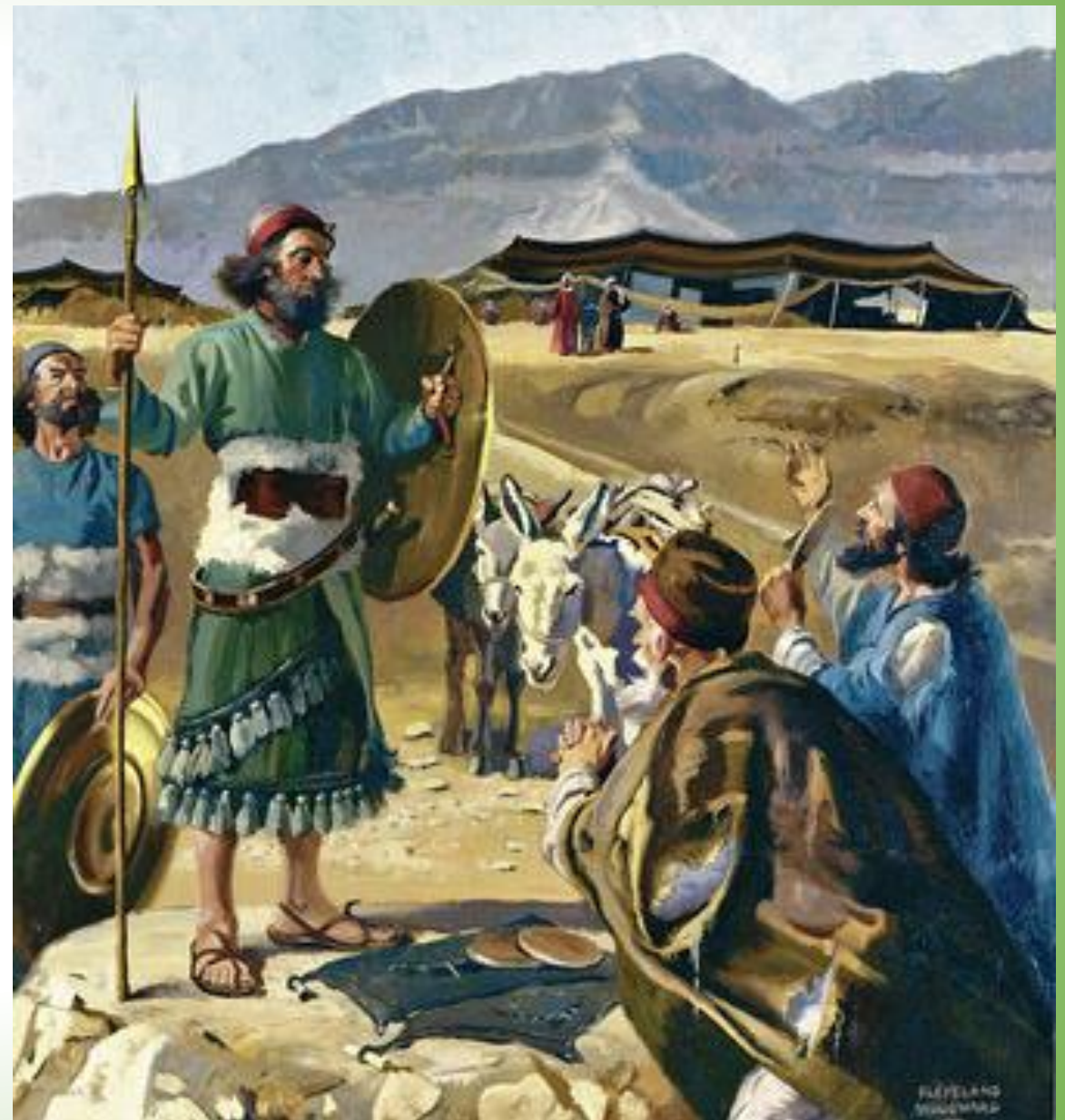
**הגבעונים מציגים את שברשותם להוכיח שבאו מרחוק (יב-ג)**

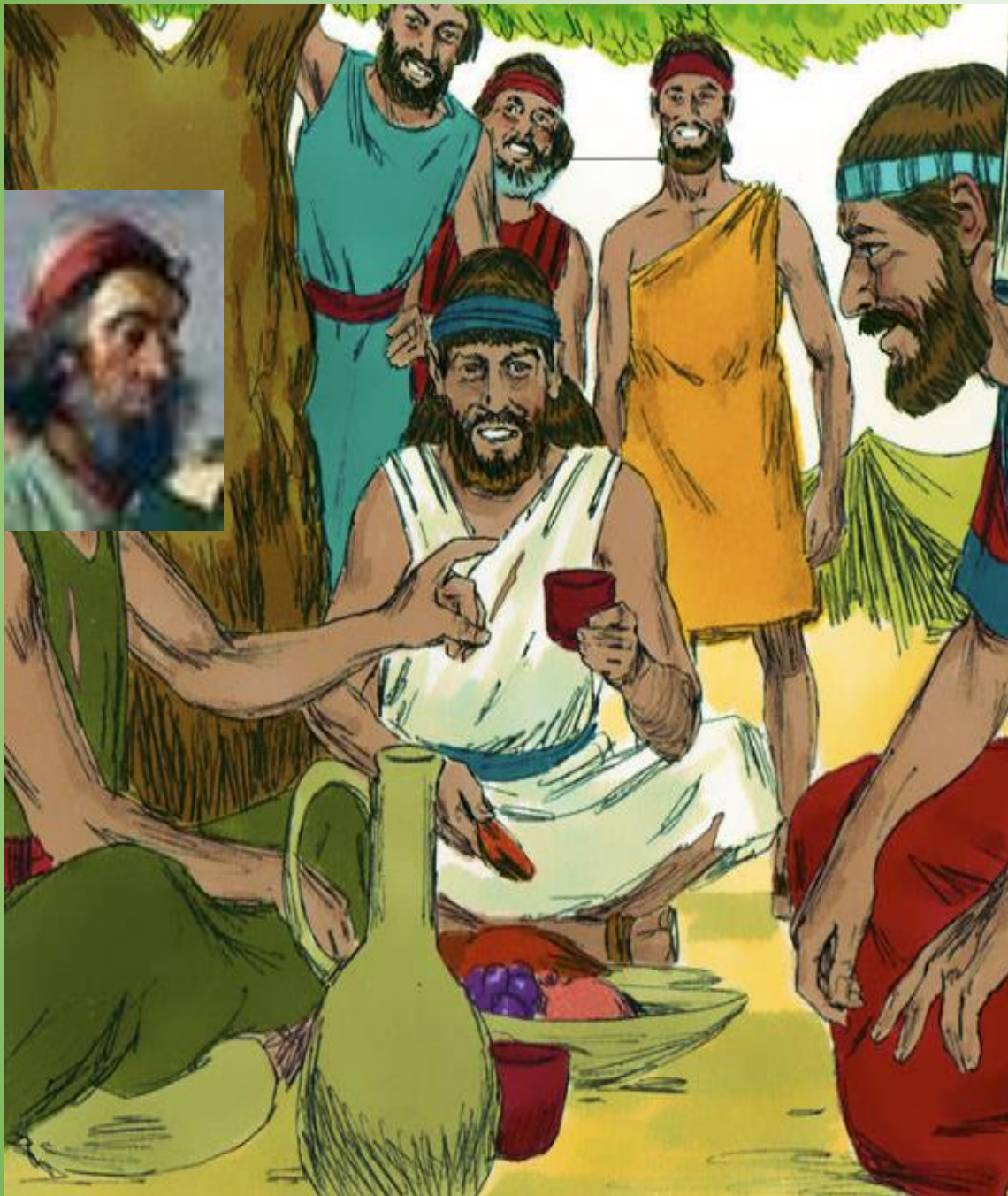
זה לחמנו חם, העטידנו אתו מבתינו ביום צאתנו ללכת אליכם,

ועתה הנה יבש והיה נקדים (=וכעת נהיה מלא עובש או התפורר)

ואלה נאדות-תיין אשר מלאנו: חדשים (היו כשיצאנו לדרך) והנה התבקעו!

ואלה שלמותינו ונעלינו בלו מרב הדרך מאד!





# ברית משותפת וסעודה

**עריכת סעודת ידידות כחלק מטקס הברית (יד)**

וַיִּקְחוּ הָאֲנָשִׁים מֵעֵידִם (=ישראל אכלו מן האוכל של הגבעונים שלקחו כעידה לדרך, זה למעשה אכילה של ידידים כנהוג לפני כריתת ברית) וְאֶת פִּי-ה' לֹא שָׁאָלוּ !

**כריתת ברית ע"י יהושע (טו)**

וַיַּעַשׂ לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ שְׁלוֹם

וַיִּכְרַת לָהֶם בְּרִית לְחַיּוֹתָם (=כרת עמם ברית חיים ושלום)

**שבועת הנשיאים (טו)**

וַיִּשָּׁבְעוּ לָהֶם נְשִׂאֵי הָעֵדָה

(שבועה לצורך חיזוק הברית ותנאייה)

## ישראל נוסעים לגבעון לברר בקשר לתרמית (טז-יח)

ויהי מקצה 3 ימים אחרי אשר פרתו להם ברית,  
וישמעו (בנ"י) כי-קרבים הם אליו ובקרבו הם יושבים.

ויסעו בני-ישראל,

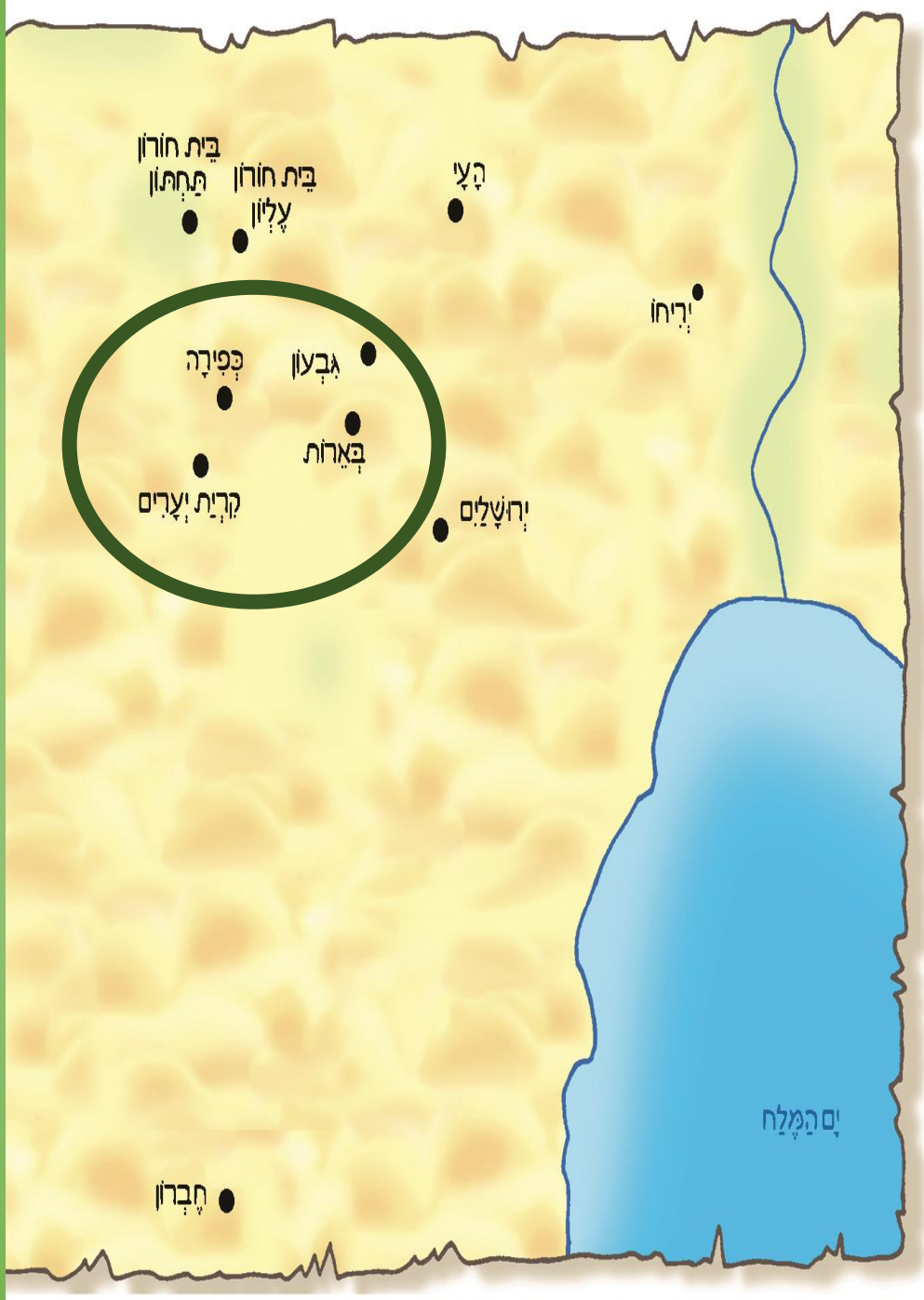
ויבאו אל עריהם ביום ה- 3,

ועריהם: גבעון והכפירה ובארות וקרית-יערים.

ולא הפום בני-ישראל!

נימוק: כי נשבעו להם נשיאי-העדה בה' אלהי-ישראל!

(=הבירור העלה כי יש כאן שבועה מצד נשיאי-העדה ואין אפשרות להפר את הברית).



# הכעס על הנשיאים, הכעס על הגבעונים, עונש הגבעונים (יח-כז)

הגבעונים	יהושע	הנשיאים	כל העדה
<p>מסבירים ליהושע שנקטו ברמאות מתוך פחד (כד-כה)                      ויענו את יהושע, ויאמרו:                      כי הגד הגד לעבדיך                      את אשר ענה ה' - אלהיך את משה-עבדו                      לתת לכם את כל הארץ,                      ולהשמיד את כ ישיבי-הארץ מפניכם                      ונירא מאד לנפשתינו מפניכם,                      ונעשה את הדבר-הזה!                      ועתה, הננו בידך                      כטוב וכישר בעיניך לעשות לנו: עשה!</p> 	<p>מנסה לברר מדוע הגבעונים רימו (כב)                      ויקרא להם יהושע, וידבר אליהם לאמר:                      למה רמיתם אתנו לאמר                      רחוקים אנחנו מכם מאד                      ואתם בקרבנו ישיבים?!</p> <p>מעניש (כג)                      ועתה ארורים אתם,                      ולא יכרת (=ולא יפסק) מכם                      עבד וחטבי עצים                      ושאיבי-מים לבית אלהי</p> 	<p>מציעים עונש במקום להרוג אותם (יט-כא)                      ויאמרו כל הנשיאים אל כל העדה:                      אנחנו נשבענו להם                      בה' אלהי-ישראל                      ועתה לא נוכל לנגע בהם!                      זאת נעשה להם והחיה אותם,                      ולא-יהיה עלינו קצף,                      על השבועה אשר נשבענו להם,                      ויאמרו אליהם הנשיאים:                      יחיו (בתנאי ש:) ויהיו:                      חטבי עצים ושאיבי מים                      לכל-העדה (=לצורכי העדה כמו עזרה לעבא                      וסיוע בעבודות שונות במשכן)                      כאשר דברו להם הנשיאים</p>	<p>מתלוננים (יח)                      וילנו כל העדה                      על הנשיאים!                      (מהכתובים משמע                      שהנשיאים היו                      פעילים יותר בכריתת                      הברית מאשר יהושע                      ולכן תלונת בני'                      היא אל הנשיאים)</p>

# סוף דבר: יהושע אמנם מעיל

את הגבעונים מידי בנ"י אך מענישם (כו-כז)

ויעש להם פן, ויצל אותם מיד בני-ישראל ולא הרגום!  
ויתנם יהושע ביום-ההוא חטבי-עצים ושאיבי-מים  
לעדה ולמזבח-ה',

עד היום-הזה (כך היה תפקיד הגבעונים עד יום כתיבת סיפור פרק זה)  
אל המקום אשר יבחר (=הם יעזרו בכל מקום שיבחר ה' לשכן את  
שמו, כלומר בכל מקום שהמשכן יימצא).



